

Jakes Abeberri

- 1.- Iparralderako garapen eta antolakuntza eskema berrehundik gora ekintzaile sozio-kulturalek landu dute bi urte inguruan zehar. Ondoren, aldaketa txiki batzuekin, Hautetsien Kontseiluak onartu du 1997ko martxoan. Hautetsien Kontseilu hau ez da sufragio unibertsal zuzenaren bitartez sortua, baizik eta Iparraldeko udalek izendatutako ordezkariez osatua, eta hauei gehitzen zaizkie, eskubidezko kide gisa, kontseilari nagusi, erregio kontseilari eta parlamentari guztiak; hauek guztiek, honela, pisu erabakigarria dute Hautetsien Kontseiluaren funtzionamenduan.

Hautetsien Kontseiluak ez du batere diru iturri propio-rik eta funtsean Pirinio Atlantiarretako Kontseilu Nagusiko dirulaguntzekin funtzionatzen du.

Pirinio Atlantiarretako Kontseilu Nagusiak 1997ko urriaren 3an onartu du antolakuntza eskema, atze-oihal gisa Euskal Herria departamentuaren sortzea zuen eztabaida luze baten ondoren. Akitaniako Erregio Kontseiluak antolakuntza eskema hau 1998ko urtarrilean onartu beharko luke bere aldetik. Era berean, Lionel Jospin lehen ministroa buru duen Lurralde Antolakuntzarako Ministerioarteko Kontseiluak (*Conseil Interministériel d'Aménagement du Territoire*, CIAT), abenduaren 15ean, eskema hau berretsi du eta berau lantzeko prozedurak eta finantzabideak finkatu, «Plan Région» kontratuaren markoaren barruan.

Erantzun hau idazteko unean, abenduaren 9an, ez daki-gu eskema hau bere osotasunean gauzatuko den epe jakin batean, edo eskemaren ardatz nagusietako batzuk baino ez diren gauzatuko. Nortasunaren alderdia kontuan hartuko ote den oso kezkatua dago euskal mugimendu kulturala, hala nola, batez ere: barnealdean lau ikastolaren eraikitzea eta Euskararen Kontseilua.

- 2.- Jakin behar da Iparraldea, oraingoz, izaera politiko-administratiborik gabeko kontzeptu kultural-sentimentala baino ez

dela. Nafarroa Beherea eta Lapurdi barruti administratibo bateko parte dira, Baionako hautes-barrutikoa, eta Zuberoa Olorongo barrutiko zatia da.

Frantziako Errepublikaren administrazioak lurralde kolektibitate hauetan du oinarria: udala, departamentua, erregioa eta Estatu. Sufragio unibertsalez hautaturiko asanblea eta exekutiboek kudeatzen dituzten egitura hauek bakarrik bildu ditzakete zergak eta administratu eskumenak, hauen banaketa 1982ko deszentralizazio legeek definitzen dutelarik. Iparraldearentzat gakoa, bere baitan existituko badu, lurralde kolektibitate horietako bat bilakatzean datza. Horra zergatik gaur egunera ondoen egokitua dagoen aldarrikapena «Euskal Herria departamentua» den. Gainera, Baionako Hitzarmen berriari esker, Estatu espainoleko entitate politiko-administratiboekin hitzarmenak egiteko ahalmena dute aurrerantzean mugako lurralde kolektibitate guztiek, norik bere eskumenen arabera. Euskal Herria departamentuak, beraz, Bidasoaz gaindi politika *vasco-basque* bat egiteko benetako ahalmena ere izango luke.

Noski, abertzale batentzat, Euskal Herria departamentua gutxieneko aldarrikapena da, Iparraldeari doi-doi existitza ahalbidetzen dio, eta Hegoaldearen gisako autonomi estatutu bat askoz gehiago litzateke. Tamalez, Errepublika frantsesak ez du onartzen era honetako egiturarik *gauza publikoan*, eta Konstituzio frantsesa aldatu egin beharko litzateke, Iparralderako estatutu espezifiko bat lortzekotan. Azkenik, kontzientzia abertzalea Iparraldean oraindik oso minoritarioa da baina goraka doa, eta aldi berean, auzapezen gehiengo handi bat eta iritzi inkesta bat Euskal Herria departamentuaren alde agertu dira.

- 3.- Euskadiko eta Nafarroako autonomiekin aurrez aurre, Euskal Herria departamentuak Baionako Hitzarmenaren markoan gauzatu dezake mugaz haraindiko jarduna, gorago aipatu dudan bezala. Jardun hau zabalago gauzatuko beharko litzateke Europaren eraikuntzaren barnean, euskal herritarron etorkizun bateratuari begira armonizazio aukera gero eta handiagoak eskainiko baititu Europaren eraikuntzak. Alabaina, Euskal Herria departamentuaren markoaren barruan, Akitania erregioko parte izango gara oraindik, eta legeak aurreikusten

du eskumen partekatuak izango ditugula. Abertzaleok ere ez dugu baztertzen, haatik, Asanblea erregionalaren gunean bertan parte hartzea, izan ere, datorren martxoaren 15eko hauteskundeetan Abertzaleen Batasuneko zerrendaburu izateko ohorea izango baitut neronek. ♪

[Erredakzioan euskaratua]

Patxi Noblia

1.- Garapen Kontseiluak asmatu eta landu du plan orokor bat Iparraldearentzat. Plan hori zazpi alor nagusitan sartzen da: azpiegiturak, formakuntza, euskara eta kulturako beharrak, etxebizitza eta eguneroko bizia, ekonomia, ingurumena eta mugaz gaineko harremanak.

104 proposamen finkatuak izan dira gai horiei buruz eta, 1996ko urrian, ofizialki onartuak biltzar nagusi baten bidez. Gero Euskal Herriko Hautetsien Kontseiluak gehienak atxiki ditu (zortzi bat baztertuz eta lau pixka bat aldatuz). Proiektuaren alde, 1997ko martxoan bozkatu zuten. Proposamen horiek guztiak onartuak izan dira, gutienik printzipioz, 1997ko urrian, Paueko Departamentuko Kontseiluan. Bide luze hori bukatzeko, Parisko Gobernuak Planaren laurden bati onarpena, osoa edo zatikatua, eman dio abenduaren 15ean; beste laurden bat aipatua izan da, erreferentzia bezala, baina medioak eskaini gabe, eta erdi bat ahaztua egon da.

Bestaldetik, ikusi behar da proposamen horietan badirela zati zenbaitzuk azkar eta erraz egiten ahalko direnak (bi edo hiru urtetan) eta bertze batzuk egiten ahalko direnak hemendik hamar edo hamabost urtera.

Horregatik erantzuna emaitako ez da batere erraza, zenbat jende eta instituzio partaide direlarik ikusiz. Bizkitartean aipatzen ahal da printzipio batzuk finkatuak izan direla eta zenbaitzuk hitzez onartuak.